

ДО
НАУЧНОТО ЖУРИ
ПО ПРОЦЕДУРА ЗА ЗАЩИТА НА ДИСЕРТАЦИОНЕН ТРУД

СТАНОВИЩЕ

**от Доц. д-р Васил Христов Пандов, член на научно жури,
определено със Заповед РД 38 – 713 от 21.12.2018г. на ректора на
Софийски университет „Св.Климент Охридски“.**

за публична защита на дисертационен труд в процедура за придобиване на образователна и научна степен „**Доктор**“.

Област на висше образование: Социални, стопански и правни науки

Професионално направление: 3.6 Право (Международно частно право)

Автор на дисертационния труд: докторант Михаил Живков Станков, докторант на задочна форма на обучение към катедра „Международно право и международни отношения“ при Юридическия факултет на Софийски университет „Св.Климент Охридски“

Тема на дисертационния труд : „Признаване и допускане на изпълнение на чуждестранни съдебни решения по граждански и търговски дела“.

Научен ръководител: Проф. д-р Николай Симеонов Натов, Доц. д-р Васил Христов Пандов

Автор на становището: Доц. д-р Васил Христов Пандов,
Софийски университет „Св.Климент Охридски“, гр.София, бул. „Цар Освободител“ № 15, каб. 294, тел. 9308 483.

Със заповед на ректора на СУ"Св.Климент Охридски" от 21.12.2018 год. съм определен за вътрешен член на научно жури във връзка със защитата на дисертационен труд на Михаил Живков Станков, докторант на редовна форма на обучение в професионално направление „3.6 Право (Международно частно право)” за присъждане на образователната и научна степен „доктор”, като на първото заседание на научното жури съм определен да представя становище относно труда на докторанта.

Докторант Михаил Живков Станков е зачислен за докторант в редовна форма на докторантура по професионално направление „3.6 Право (Международно частно право)” към катедра „Международно право и международни отношения” при Юридическия факултет на СУ"Св.Климент Охридски", със заповед на ректора на СУ"Св.Климент Охридски РД 20-1203 от 05.10.2012г год. Със заповед на ректора на СУ"Св.Климент Охридски" РД 20-2139 от 23.12.2015 год. докторантът Михаил Живков Станков е отчислен с право на защита поради изтичане на срока на докторантурата. В хода на подготовката на труда докторантът е редовен докторант по международно частно право в катедра Международно право и международни отношения на Юридическия факултет на СУ „Св.Климент Охридски”.

Докторант Михаил Живков Станков е роден на 13.05.1985г. в гр.Бургас. Завършва Английска езикова гимназия „Гео Милев“ – гр. Бургас. В периода 2003 – 2008г. се обучава и придобива степен магистър по Право в Юридически факултет на Софийски университет „Св. Климент Охридски“. В периода 2003 – 2006г. преминава форма на допълнителна следдипломна специализация по „Английско право и право на Европейския съюз“, организирана от Университет Кеймбридж, Институт за продължаващо обучение. Издържа успешно изпита за придобиване на юридическа правоспособност пред Министерство на правосъдието, като от 2009г. до момента е вписан като адвокат при Софийска адвокатска колегия. От 2010г. до момента последователно е вписан като арбитър при Международен арбитражен съд при Алианс за правно взаимодействие, гр. София и Международен арбитражен съд при Институт по международно частно право, гр.София. В периода на

докторантурата съвместно води в продължение на един семестър упражнения по международно частно право на две групи студенти от редовна форма на обучение по специалност Право в Юридическия факултет на СУ „Св.Климент Охридски“. Докторантът е взел участие в различни научни проекти и научни форуми и публикации, организирани от Институт по международно частно право и Университетски комплекс по хуманиитаристика „Алма матер“ при СУ „Св.Климент Охридски“.

В съответствие с чл.6, ал.3 от Закона за развитие на академичния състав на Република България (ЗРАСРБ), чл.27, ал.1 от Правилника за прилагане на ЗРАСРБ и чл.66, ал.1 от Правилника за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности в СУ „Св. Климент Охридски“ (в сила от 20 април 2011 г., приет с решение на Академичния съвет с протокол № 13) дисертационният труд трябва да съдържа научни или научноприложни резултати, които представляват оригинален принос в науката. Дисертационният труд трябва да показва, че кандидатът притежава задълбочени теоретични знания по съответната специалност и способности за самостоятелни научни изследвания. Според чл.27, ал.2 от ПП на ЗРАСРБ и чл.66, ал.2 от Правилника на СУ „Св. Климент Охридски“ (в сила от 20 април 2011 г., приет с решение на Академичния съвет с протокол № 13) дисертационният труд се представя във вид и обем, определени от първичното научно звено. В него се включват заглавна страница, съдържание, увод, изложение, заключение – резюме на получените резултати с декларация за оригиналност и библиография.

Спазени са изискванията относно хода на процедурата. Процедурата се провежда по реда на §40 от ПЗР на ЗРАСРБ в съответствие с процесуалните правила преди промяната на ЗРАСРБ, обн. ДВ, БР. 30 от 2018г., в сила от 04.05.2018г. в връзка с §7, ал.1 и ал.2, т.2 от ПЗР на Правилника за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности в СУ „Св. Климент Охридски“ (приет с решение на Академичния съвет от 31.10.2018г. с протокол № 1).

ОБЩИ БЕЛЕЖКИ ЗА ДИСЕРТАЦИОННИЯ ТРУД.

1. Предмет на рецензията е представеният от докторант Михаил Живков Станков дисертационен труд на тема „Признаване и допускане на изпълнение на чуждестранни съдебни решения по граждански и търговски дела“, състоещ се от 236 страници по същество на разработката, като отделно са обособени съдържание, състоящо се от 5 страници и 13 страници – цитирана литература и библиография, списък на цитирана съдебна практика и ползвани нормативни източници. Научният апарат се състои от общо 166 заглавия на български и на чужд език. Бележките под линия са общо 579. С дисертацията са представени и други научни публикации, свързани с темата на дисертационния труд, публикувани в български юридически издания и в сборни научни трудове. Представен е и автореферат даващ точна представа за научното изследване и приносните моменти в него.

АКТУАЛНОСТ НА ТЕМАТА И НАУЧНОИЗСЛЕДОВАТЕЛСКА ТЕЗА.

2. Актуалността на темата е продиктувана от изключително динамичното развитие на науките от международния дял на българското право през последните десетилетия. Генезисът на това развитие е в интензивния международен обмен, водещ до постоянно нарастване на броя на частноправните отношения с международен елемент. Регулативната функция на международното частно право не може да остане пасивна на така обогатяващия се негов предмет. Интересите на субектите на частното право водят до *приватизация* на международното частно право, като интересът на държавата в уредбата на частноправните отношения с международен елемент отстъпва пред реалностите на съвременната мобилност на субектите. Признаването на чужди съдебни решения по граждански и търговски дела има важно практическо значение за безпрепятственото възникване, развитие и погасяване на частноправните отношения. Безброй са примерите за това, като последното е част от актуалността на темата и на нормативните приоритети на компетентните органи на Европейския съюз. Налице е нова основа за изграждане на

пространството на свобода, сигурност и правосъдие в рамките на Европейския съюз, а именно - свободното движение на съдебни решения. Дисертационният труд е първото самостоятелно изследване в Република България, посветено изключително и само на признаването и изпълнението на съдебни и търговски дела, постановени от органи на държави – членки на ЕС. В дисертационния труд задълбочено и аргументирано се защитава тезата, че екзекватурата, като производство по допускане на изпълнението на съдебни решения по граждански и търговски дела, постановени в държави членки, отпада, но това става при определени условия и под възможен съдебен контрол, осъществяван от националната правораздавателна институция на замолената държава. Отпадането на екзекватурата поставя предизвикателство пред юридически необходимата гаранция на правото на защита на насрещната страна. Необходимо е запазване на определени гаранции, посредством контрол, за да се гарантират основните права на човека. Дисертационният труд логично поставя проблемът за последиците от реформата на екзекватурата по граждански и търговски дело, проведена с приемането на Регламент Брюксел IA (1215/2012), в неговата връзка и взаимоотношеност със съдържанието на признаването и допускането на изпълнението като различни субективни права.

СТРУКТУРА И ОПИСАНИЕ НА ТРУДА.

3. Структурата на изложението включва предговор и увод, четири глави, подразделени на точки и подточки и заключение. При съставянето на труда е следван БДС ISO 7144:2011 за оформяне на дисертации.

В **Увода** дисертантът аргументирано и конкретно обосновава необходимостта от изследване на проблемите относно признаването и изпълнението на чуждестранните съдебни решения по граждански и търговски дела. Авторът формулира целта на изследването на признаването и изпълнението на чужди съдебни решения по граждански и търговски дела. Още в увода авторът развива тезата за

необходимия баланс в защитата на правата и интересите на субекта на потестативното преобразуващо процесуално право на признаване и допускане на изпълнение и на адресатите му.

Първата глава е посветена на по – общия анализ на същността на съдебното решение като правораздавателен акт, източниците на уредба в правото на ЕС на пространството на свобода, сигурност и правосъдие, основен компонент, на която е взаимното признаване между държавите-членки на съдебните и извънсъдебните решения и тяхното изпълнение. В първата част на главата има превес на историческия метод на изследването. Тази част от дисертацията е заложена като част от сборен труд с наименование „Регламентите по международно частно право на Европейския съюз 2009 – 2016г. Тенденции и новости в уредбата”, „Сиела. Норма” АД, ноември, 2017г. Следва по – теоретично изследване на понятието за чуждо съдебно решение по граждански и търговски дела, различните правни последици на чуждите съдебни решения и тяхното значение за определяне на подхода към признаване и изпълнение. Авторът има конкретни практически разработки като, например, изводът, че заповедите за незабавно изпълнение по чл. 418 ГПК не подлежат на признаване и изпълнение по реда на глава III от Регламент 1215/2012 (стр.60). Относно основните теории за същността на признаването на правните последици на чужди съдебни решения, авторът избира теорията за разпростиране на последиците на чуждите съдебни решения в контекста на свободата на движение в рамките на ЕС. Това е позицията и в практиката на Съда на ЕС. При приема на публичноправните последици на чуждите съдебни решения, следва да се направи уточнението, че те съставляват публичноправно задължение на приемащата държава, кореспондиращо на правото на заинтересованото лице, което се легитимира с чуждия акт. Публичноправните последици са свързани със суверенитета и произтича от *imperium* като публичноправна последица на акта. Неправилно е да се приеме, че задължението на приемащата държава спрямо заинтересованото лице произтича от публичноправната разпоредба на правото на държавата по произход на акта. В

действителност, държавата признава на чуждото решение характера му на акт, пораждащ публичноправни последици като юридически факт от хипотезиса на правните норми, регулиращи гражданското съдопроизводство на държавата на съда. Ако бъде уредено по наднационален път унифицирано изпълнително производство, правото на субектите ще произтича и ще се определя пряко от обхвата на съответния международен източник. Публичноправните последици на чуждите решения винаги са последица на правото на приемащата държава. Тъй като актовете, издавани от държавата на съда, са продукт на една и съща правна система, те не поставят проблеми относно различните правни последици, които се регулират от едно и също право с присъщата му вътрешна съгласуваност. Чуждите решения, обаче, се нуждаят от квалификация за изясняване наличието на публичноправни последици. Този анализ е проведен в края на първата глава.

Във **втората глава** се прави преход от теоретичен към практико – приложен анализ на уредба на признаването и изпълнението на чуждите съдебни решения. Авторът разглежда т.нар. автоматично признаване на чуждите решения и последиците, които те пораждат в държавата членка на приема. Направен е анализ на приспособяването в неговата процесуална форма, като терминологично същото следва да не се обозначава като „адаптиране“. Тази неточност се дължи на превода на акта във версията му на български език. По – нататък авторът разглежда подробно начина на упражняване на правото на признаване и допускане на изпълнението по реда на Регламент 1215/2012 във връзка с вътрешноправните източници на уредба. Упражняването на правото на допускане на изпълнението без нарочно производство се означава като „отмяна на екзекватурата“, като в хода на изложението, правилно, се посочва, че се премахва нарочното производство по предварително допускане на изпълнение. Правото на допускане на изпълнението или екзекватурата като процесуално потестативно право не може да „отпадне“, а – се променя начина на упражняването му.

В **третата глава** се представя правната уредба на контрола върху наличието на право на допускане на изпълнението по Регламент

1215/2012. Във връзка с изложеното и поради обстоятелството, че процесуалното право на заинтересованите лица на екзекватура не може да отпадне, авторът посочва, че не е налице пълно отпадане на екзекватурата (стр.182). В тази глава е направен анализ на правото на допускане на изпълнението от гледна точка на правото на справедлив съдебен процес и възможното му нарушение при въвеждане на пряко допускане на изпълнението. Авторът разглежда основните решения на ЕСПЧ в материята.

Четвъртата глава има допълващ характер относно уредбата на прякото упражняване на правото на допускане на изпълнението в източниците на правото на ЕС, които предхождат приемането на Регламент 1215/2012 - Регламент 1896/2006 на Европейския парламент и на Съвета от 12 декември 2006 г. за създаване на процедура за европейска заповед за плащане, Регламент 861/2007 на Европейския парламент и на Съвета от 11 юли 2007 година за създаване на европейска процедура за искове с малък материален интерес , Регламент 805/2004 на Европейския парламент и на Съвета от 21 април 2004 година за въвеждане на европейско изпълнително основание при безспорни вземания. Тези актове, чиято ефективност е значително стеснена след реформата на правото на допускане на изпълнението без нарочно производство в Регламент 1215/2012, запазват своя допълващ характер при определено съотношение с Регламент 1215/2012, което е отчетено в труда.

НАУЧНИ И НАУЧНОПРИЛОЖНИ ПРИНОСИ НА ТРУДА.

4. Научните приноси на рецензирания труд са ясно различни. Без да се повтарят посочените по – горе характеристики, следва да се очертаят следните по – важни приноси:

На първо място искам да обърна внимание на това, че трудът е първото и засега единствено цялостно, всеобхватно и специализирано изследване, което е насочено **единствено** към реда за признаване и допускане на изпълнението по Регламент Брюксел IA. В този смисъл, сама по себе си, дисертацията е принос в българската наука на международното частно право. Практико – приложното значение на

работата се доказва от ежедневния оборот, в който неизменно присъстват съдебни актове на органи на държавите членки, особено в рамките на пространството на свобода, сигурност и правосъдие на Европейския съюз.

Второ, авторът е направил обстоен и систематизиран анализ на понятието за съдебно решение, заинтересовано лице и действие на упражненото право на допускане на изпълнението за последиците на акта в приемащата държава.

Трето, разгледани са особеностите на приспособяването в неговата процесуална форма. Посоченият характерен за инструментариума на международното частно право институт умело е съотнесен към признаването на чуждите съдебни решения.

Четвърто, направен е критичен анализ на практика по признаване на чужди съдебни по граждански и търговски дела решения в рамките на ЕС, както на актовете на българските съдилища, така и на Съда на ЕС и ЕСПЧ. Последното има важно практическо значение за практикуващите юристи и приложимостта на изследването от страна на юриспруденцията.

Пето, авторът не се колебае да полемизира при защитата на изложените от него мотиви (относно понятието за съдебно решение, относно начина на приложение от страна на съда на основанията за отказ за признаване и изпълнение и др.).

Шесто, последователно е проведена защита на тезата, че контролът върху наличието на право на екзекватура следва да се запази, включително и това да налага компромис с пълната безпрепятственост на движението на съдебни решения в рамките на ЕС.

5. Към дисертационния труд няма да формулирам *критични бележки* и възражения предвид качеството ми на *приемник* в научното ръководство в значително напреднал по степен на зрялост на оформление на труда момент, след проведено в първичното звено

първо обсъждане. Като научен ръководител съм представил, след първото обсъждане, моите критични бележки на докторанта и съм бил ангажиран в процеса на преработката на труда преди второто му обсъждане пред катедрен съвет. Потвърждавам положените усилия за отразяване на критичните ми бележки в представения за защита труд и ангажираността му към подобряване на качеството на изследването до момента на предаване за защита.

ОЦЕНКА.

6. Цялостният прочит на дисертационния труд води до извода, че докторантът притежава задълбочени теоретични познания в областта на международното частно право и способност за самостоятелни научни изследвания, а постигнатите в дисертационния труд резултати представляват оригинален принос в българската правна наука, поради което следва да му се даде изцяло обща **положителна** оценка.

В заключение, следва да се подчертае, че дисертационният труд отговаря напълно на изискванията на ЗРАСРБ и на Правилника за неговото приложение, поради което, като убедено **давам цялостна положителна оценка на труда, предлагам научното жури да даде на Михаил Живков Станков образователната и научна степен „доктор“.**

Гр.София, 01.03.2019г.

Доц. д-р Васил Христов Пандов